

Εθνικό και Καποδιστριακό
Πανεπιστήμιο Αθηνών
Παιδαγωγικό Τμήμα
Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης

ΕΛ.ΙΔ.Ε.Κ.
Ελληνικό Ίδρυμα Έρευνας & Καινοτομίας

aldiso

aldiso@eds.uoa.gr
<https://aldiso.eds.uoa.gr>

ALDiSo: "Ευθυγράμμιση των πρακτικών αντιμετώπισης πανδημικών κρίσεων με τις αρχές της αναπηρίας- Επαναπροσδιορισμός των προβλημάτων και επανασχεδιασμός των λύσεων για την υποστήριξη μαθητών με αναπηρία"

ΗΜΕΡΙΔΑ 20/09/23

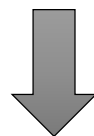
Διαχείριση πανδημικών κρίσεων για μαθητές/τριες με αναπηρία: πορίσματα και εργαλεία

Ετοιμότητα των σχολείων για την ανταπόκριση τους στις ψυχο-κοινωνικές και εκπαιδευτικές ανάγκες των μαθητών/-τριών με αναπηρία κατά τη διάρκεια της πανδημικής κρίσης COVID-19: συστηματική ανασκόπηση

**Λία Τσερμίδου, Αναστασία Βλάχου, Σταυρούλα Καλαιτζή, Αριστέα Φύσσα, Φίλιππος Παπάζης, Αναστασία Τουλιά, Θεοδώρα Παπάζογλου
(ερευνητική ομάδα aldiso)**

Το ερευνητικό έργο aldiso υποστηρίζεται από το Ελληνικό Ίδρυμα Έρευνας και Καινοτομίας (ΕΛ.ΙΔ.Ε.Κ.) στο πλαίσιο της 4ης Προκήρυξης Δράσης «Επιστήμη και Κοινωνία» Εμβληματική Δράση «Παρεμβάσεις προς αντιμετώπιση των οικονομικών και κοινωνικών επιπτώσεων της πανδημίας COVID-19» (Αριθμός Έργου: 04958)

COVID-19 & ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΑ ΣΥΣΤΗΜΑΤΑ

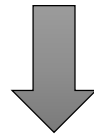
Όλοι οι εμπλεκόμενοι μαθητές, γονείς, εκπαιδευτικοί, επιστημονική κοινότητα, πολιτικοί φορείς κλήθηκαν να αντιμετωπίσουν μια πρωτόγνωρη και δύσκολη πραγματικότητα

Στην Ελλάδα, οι
ανάπηροι μαθητές και
οι οικογένειές τους
βίωσαν τις αρνητικές
συνέπιες του covid:
στον τομέα της
κοινωνικής,
οικονομικής ζωής και
της εκπαίδευσης
**105.970 μαθητές
και οικογένειές τους**

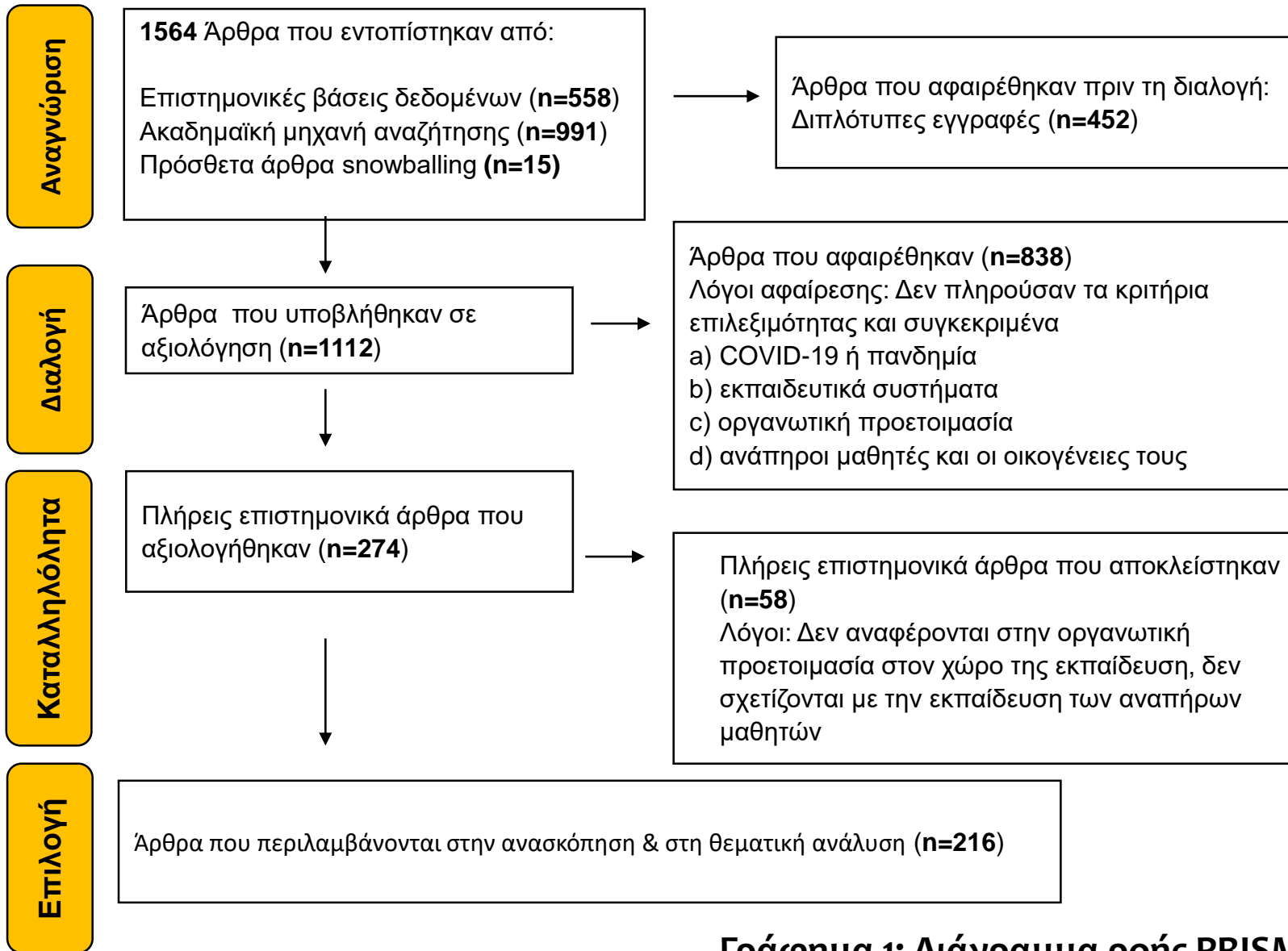

Καταδεικνύεται μείζονος σημασίας η ανάγκη για την προετοιμασία των εκπαιδευτικών οργανισμών προκειμένου να αντιμετωπίσουν αποτελεσματικά παρόμοιες κρίσεις στο μέλλον και να διασφαλίσουν την εκπαίδευση και την ευημερία των ανάπηρων μαθητών

ΕΡΕΥΝΑ - ΣΥΣΤΗΜΑΤΙΚΗ ΑΝΑΣΚΟΠΗΣΗ για την διερεύνηση της ετοιμότητας των σχολείων για την ανταπόκριση τους στις ψυχο-κοινωνικές και εκπαιδευτικές ανάγκες των ανάπηρων μαθητών και μαθητριών κατά τη διάρκεια της πανδημικής κρίσης COVID-19

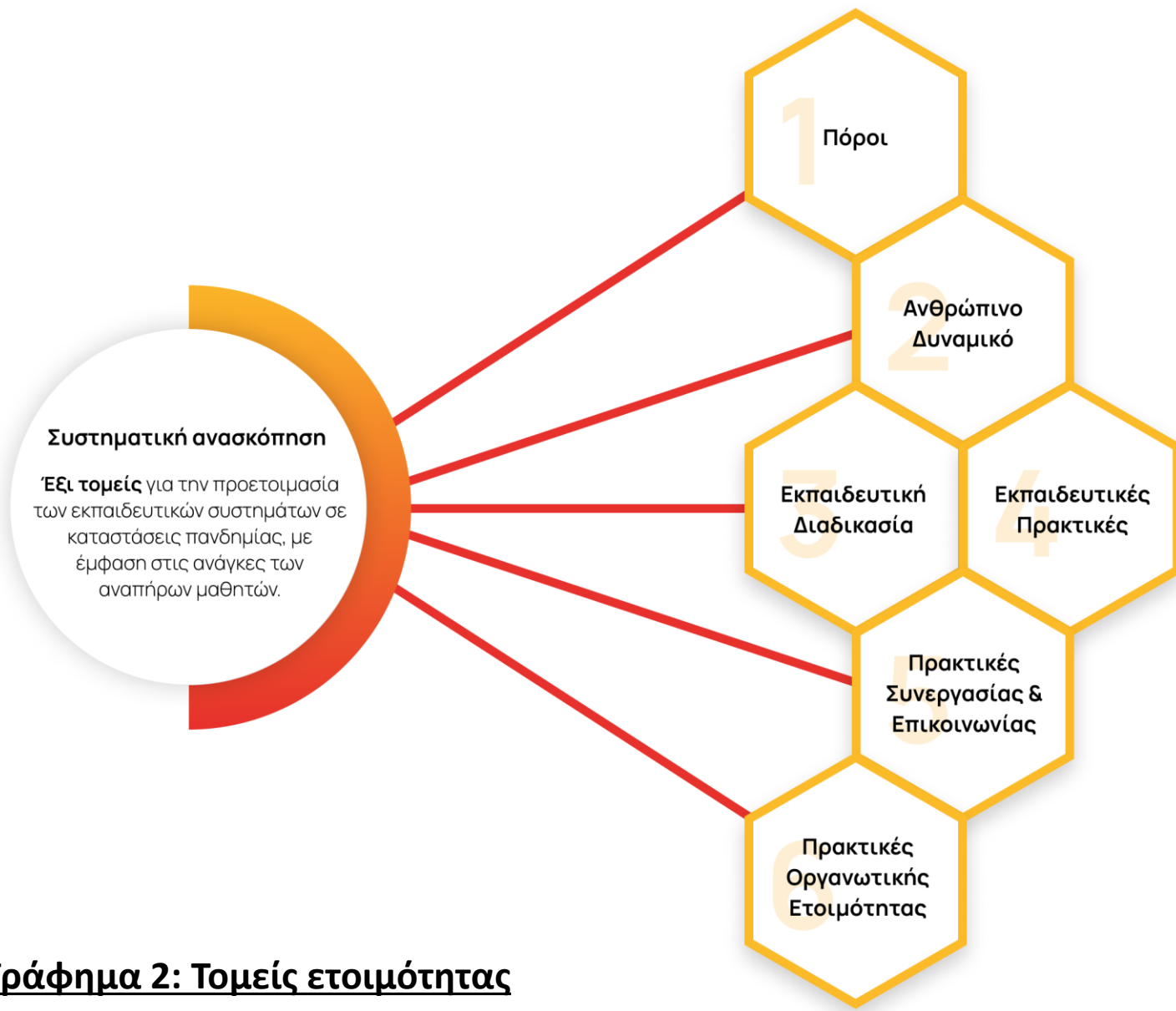

Γράφημα 1: Διάγραμμα ροής PRISMA

Databases:
 Scopus
 ERIC
 Web of Science
 PsychInfo
 ProQuest
 & JSTOR
 (2010-2021)

**Μηχανή αναζήτησης
 ακαδημαϊκών
 δημοσιεύσεων:
 Google Scholar
 (2010-2021)**

1.1. ΤΠΕ

1.2. Οικονομικοί πόροι

2.1 Ψηφιακές διδακτικές δεξιότητες

2.2. Επαγγελματική Ανάπτυξη & ΤΠΕ

3.1. Μαθητοκεντρική προσέγγιση

3.2. Πρόγραμμα Σπουδών

3.3. Αξιολόγηση

4.1. Ενταξιακές πρακτικές

4.2. Συμμετοχή γονέων

5.1. Συνεργασίες

5.2. Δύκτια συνεργασιών

6.1. Οργανωτικές πολιτικές που σχετίζονται με την ετοιμότητα

6.2. Ενταξιακή κουλτούρα

6.3. Κοινωνικο-εκπαιδευτικές προκλήσεις & ανάπτυξη σχεδίων οργανωτικής ετοιμότητας

Γράφημα 2: Τομείς ετοιμότητας

Τομέας 1: Πόροι

Δείκτες: ΤΠΕ, Εξοπλισμός, Οικονομικοί πόροι

- ΤΠΕ σε επίπεδο σχολείου υπολογιστής/ υποστηρικτικές τεχνολογίες= π.χ. αναγνώστες οθόνης (screen readers) για τους τυφλούς μαθητές
- Σε τοπικό επίπεδο ΤΠΕ για τους/τις ανάπηρους/ανάπηρες μαθητές/μαθήτριες και τις οικογένειές τους
- Πρόσβαση στο διαδίκτυο

Τομέας 2: Ανθρώπινοι πόροι

Δείκτες: Ψηφιακές ικανότητες Εκπαιδευτικού προσωπικού, Συνεχής Επαγγελματική Ανάπτυξη στη χρήση νέων ΤΠΕ

- Ψηφιακές δεξιότητες/ικανότητες επείγουσα διαδικτυακή διδασκαλία
- Ψηφιακές δεξιότητες/ικανότητες σε επίπεδο καθημερινής εκπαιδευτικής πράξης
- Χρήση των νέων ΤΠΕ με σκοπό τη διαδικτυακή διδασκαλία
- Σχεδιασμού διαδικτυακών εκπαιδευτικών προγραμμάτων
- Ψηφιακές δεξιότητες με σκοπό τη διαδικτυακή διδασκαλία

Τομέας 3: Εκπαιδευτική Διαδικασία

Δείκτες: Μαθητοκεντρική προσέγγιση, Πρόγραμμα, Περιεχόμενο, Αξιολόγηση

- Εκπαιδευτική διαδικασία που βασίζεται στις ανάγκες και τα ενδιαφέροντα των μαθητών/ -τριών
- Εκπαιδευτική διαδικασία που υιοθετεί τις αρχές της δημοκρατικής εκπαίδευσης και εξασφαλίζει την ισότιμη συμμετοχή όλων
- Ευέλικτα περιβάλλοντα μάθησης
- Ανοιχτό και Ευέλικτο Πρόγραμμα Σπουδών
- Πρόγραμμα Σπουδών που λαμβάνει υπόψη και αξιοποιεί τα σύγχρονα ψηφιακά δεδομένα

Τομέας 4: Εκπαιδευτικές Πρακτικές

Δείκτες: Καινοτόμες και ενταξιακές εκπαιδευτικές πρακτικές, Συμμετοχή των γονέων στην εκπαιδευτική διαδικασία

- Ενταξιακές εκπαιδευτικές πρακτικές
- Διαφοροποιημένη διδασκαλία
- Αναστοχαστικές διεργασίες
- Εμπλοκή/ συμμετοχή των γονέων
- Υποστήριξη των γονέων σε σχέση με τη διαδικτυακή μάθηση

Τομέας 5: Πρακτικές συνεργασίας & Επικοινωνίας

Δείκτες: Συνεργασία & Δίκτυα συνεργασιών

- Συνεργασία σε κοινοτικό επίπεδο
- Συνεργασία σε οργανωτικό επίπεδο
- Συνεργασία σε επίπεδο εκπαιδευτικού προσωπικού
- Συνεργασία σε επίπεδο γονέων (μέσα από τους συλλόγους και ατομικά)
- Συνεργασία σε επίπεδο πολιτικής (π.χ. πολιτικές αποφάσεις)
- Δίκτυα συνεργασιών με στόχο την ανταλλαγή γνώσεων και την αλληλοϋποστήριξη

Τομέας 6: Πολιτικές οργανωτικής ετοιμότητας

Δείκτες: Πολιτικές που σχετίζονται με την οργανωτική ετοιμότητα, Ενταξιακή κουλτούρα, Κοινωνικο-εκπαιδευτικές προκλήσεις στην ανάπτυξη οργανωτικών σχεδίων ετοιμότητας

- Οργανωσιακή ετοιμότητα για τη διαχείριση της κρίσης
- Οργανωσιακή ετοιμότητα για την προετοιμασία της κρίσης
- Οργανωσιακή ανταπόκριση στη διαχείριση της κρίσης
- Παρακολούθηση και αναθεώρηση της οργανωσιακής ανταπόκρισης
- Πλάνα ετοιμότητας και διαχείρισης της τεχνολογίας
- Παρακολούθηση και επανεξέταση της οργανωτικής ανταπόκρισης
- Ενταξιακή κουλτούρα (σε επίπεδο σχολείου, σε επίπεδο ηγεσίας εκπαιδευτικού οργανισμού, σε επίπεδο μαθητών/-τριών και σε επίπεδο συνεργασίας/ εμπλοκής των γονέων)

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ (1/4)

- Η πανδημία του COVID-19 είχε σημαντικές επιπτώσεις στον τομέα της εκπαίδευσης και, ειδικότερα, στην εκπαίδευση των ατόμων με αναπηρία.
- Η ετοιμότητα των εκπαιδευτικών οργανισμών για να ανταποκριθούν σε καταστάσεις κρίσης απαιτεί **σχεδιασμό, ευελιξία, ανοικτότητα και προθυμία για αλλαγή**
- Συνεργασία όλων των εμπλεκόμενων
- Ανάπτυξη σχεδίων οργανωτικής προετοιμασίας των εκπαιδευτικών οργανισμών

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ (2/4)

- Ο ρόλος του προσωπικού των εκπαιδευτικών οργανισμών διαδραματίζει σημαντικό ρόλο στην οργανωτική προετοιμασία για τη διαχείριση καταστάσεων κρίσεων, όπως η πανδημία του COVID-19.
- Συγκεκριμένα, οι εκπαιδευτικοί έχουν τη δυνατότητα **μέσω των εκπαιδευτικών τους πρακτικών** να προωθούν την ισότητα και τη δικαιοσύνη στην εκπαίδευση.
- Η σημασία και ο **ρόλος των εκπαιδευτικών** δεν περιορίζεται στη θεωρητική τους επάρκεια αλλά αποτυπώνεται στη δράση τους. Οι εκπαιδευτικοί διαμορφώνουν το εκπαιδευτικό περιβάλλον, εφαρμόζουν εκπαιδευτικά προγράμματα και σχεδιάζουν εκπαιδευτικές παρεμβάσεις.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ (3/4)

Η συστηματική ανασκόπηση υπογραμμίζει:

- τη **σπουδαιότητα της επικοινωνίας και της συνεργασίας**
- **την ανάγκη για βελτιωμένες πολιτικές προετοιμασίας σε όλα τα επίπεδα της εκπαιδευτικής διαδικασίας**
- **την ανάγκη για μια ενταξιακή κουλτούρα που θα εφαρμόζεται συνολικά σε όλες τις πτυχές της σχολικής ζωής.**

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ (4/4)

Εν κατακλείδι η έρευνα καταδεικνύει

α) την ανάγκη για ευελιξία, ανοικτότητα και συνεργασία μεταξύ όλων των εμπλεκόμενων στην εκπαιδευτική διαδικασία

β) την ανάγκη για πολιτικές που στοχεύουν στην προετοιμασία των εκπαιδευτικών οργανισμών για προκλήσεις όπως η πανδημία, προκειμένου να εξασφαλιστεί η ενταξιακή εκπαίδευση ώστε να επιτευχθεί:

- η καταπολέμηση όλων των μορφών κοινωνικής ανισότητας, διάκρισης και αποκλεισμού,
- η άρση πάσης φύσεως φραγμών στη μάθηση και στη συμμετοχή στην εκπαιδευτική διαδικασία.

Εθνικό και Καποδιστριακό
Πανεπιστήμιο Αθηνών
Παιδαγωγικό Τμήμα
Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης

ΕΛ.ΙΔ.Ε.Κ.
Ελληνικό Ίδρυμα Έρευνας & Καινοτομίας

aldiso

aldiso@eds.uoa.gr
<https://aldiso.eds.uoa.gr>

ALDiSo: "Ευθυγράμμιση των πρακτικών αντιμετώπισης πανδημικών κρίσεων με τις αρχές της αναπηρίας- Επαναπροσδιορισμός των προβλημάτων και επανασχεδιασμός των λύσεων για την υποστήριξη μαθητών με αναπηρία"

aldiso@eds.uoa.gr
<https://aldiso.eds.uoa.gr>

Σας ευχαριστώ!

Το ερευνητικό έργο aldiso υποστηρίζεται από το Ελληνικό Ίδρυμα Έρευνας και Καινοτομίας (ΕΛ.ΙΔ.Ε.Κ.) στο πλαίσιο της 4ης Προκήρυξης Δράσης «Επιστήμη και Κοινωνία» Εμβληματική Δράση «Παρεμβάσεις προς αντιμετώπιση των οικονομικών και κοινωνικών επιπτώσεων της πανδημίας COVID-19» (Αριθμός Έργου: 04958)